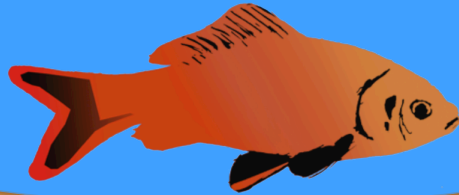

Rob van Gerwen

Website? Google "Rob van Gerwen"

Kunstencongres
'SHOCKING
ART'
COMMERCIELE STUNT OF ARTISTIEKE DRANG?

Is *Implicatie Kunst* immoreel?

<http://www.phil.uu.nl/~rob>

Inhoudsopgave

1	Autonome Kunst	2
2	Welk Procédé?	3
2.1	Tussentijds	4
3	Artistiek?	5
4	Conclusie	6

Figuur 1: Elmgreen en Dragset: “Death of a Collector”, Biënnale Venetië, 2009

1 Autonome Kunst

1. Het probleem: *Kunst is een autonome praktijk*
 - (Kunst kan niet immoreel zijn)

Toch lijkt veel hedendaagse kunst immoreel te zijn!

 - (Denk aan Evaristi's *Helena* (de goudvis in blender))
2. De oplossing: *Implicatie Kunst is een nieuwe kunstvorm*
 - ze is *niet* immoreel, maar *impliceert ons* in iets immoreels

Wanneer is een afbeelding/kunstwerk immoreel?

- Snuff movies
- Foto's van martelingen in de Abu Graib gevangenis?
- Films over psychopaten?
- Biënnale van Venetië (fig. 1)
- of afbeeldingen van moreel te laken toestanden, zoals Burtynsky (fig. 2a) en Ophuis (fig. 2b)

a. Edward Burtynsky, "Nickel Tailings"

b. Ronald Ophuis, "Executie", 1995

Figuur 2: Afbeeldingen van moreel problematische toestanden

- Kunst is een autonome praktijk
- Ze vereist een artistieke houding:
 - vgl. auto-ongeluk
 - en Abramowicz: fig. 3a

Waar lijkt het mis te gaan?

- Verkrachting in *Last Tango in Paris* (Bertolucci)
- Londen, 26 April 2006, bommelding als kunst?
- Martijn Engelbregt, A'dam, dec. 2003 (vragenlijsten over de burens)
- Jonas Staal » fig. 3b

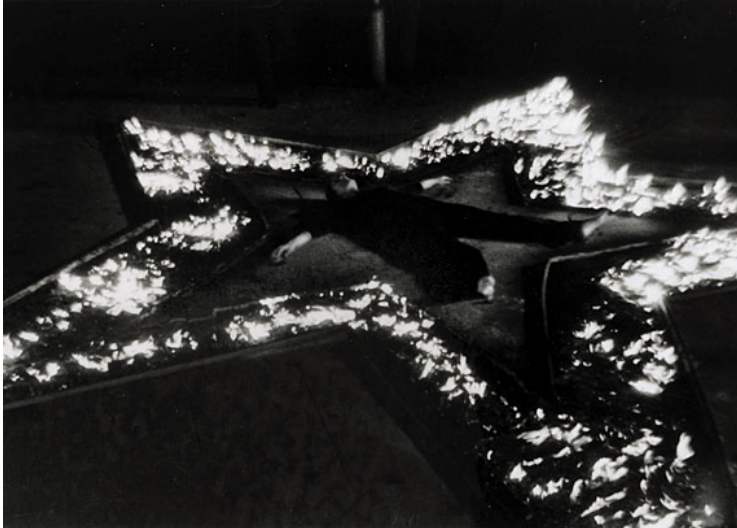
- Gregor Schneider: tentoonstelling van stervende mensen: kunst? Performance?
 - Niet van de kunstenaar-zelf

- Kunst moet zich als kunst kenbaar maken

2 Welk Procédé?

Bestaande Kunstvormen?

- Zijn figuren 4 t.m. 7 werken in bestaande kunstvormen?
- of ziet men iets over het hoofd als men dat denkt? — het immorele aspect

a. Marina Abramowicz: *zzRhythm 5*"

b. Jonas Staal, "De Geert Wilders Werken", 2005

Figuur 3: De grens tussen kunst en het alledaagse is conceptueel (zie ook fig. 8)

2.1 Tussentijds

Perspectieven

Q. Wat is er mis mee? Alles kan toch materiaal zijn?

- Zeker, kunst is een autonome praktijk

A. Maar *als praktijk* moet kunst aan de universele rechten van de mens gehoorzamen

... en beschouwers willen niet medeplichtig zijn ...

Tussentijdse Conclusie: een procédé

- Met moeite laten deze werken zich bij een kunstvorm indelen ...
maar steeds blijft één belangrijk element buiten beschouwing: ...
 - Het immorele ...
 - en het gevoel bij de kijker er niet in mee te willen gaan
 - * *omdat dat* immoreel aanvoelt
 - * en dan weigert men een artistieke houding aan te nemen
- Dat is het *procédé*: "gebruik materiaal dat om morele gronden niet beschikbaar was voor kunst"

Maar is het Artistiek?

- Effect op kijker: roept morele intuïties op
 - maakt dat publiek die *beleeft* (niet slechts overdenkt)
- Niet echt immoreel

a. "Hoofd van een Dode Man", 1990

b. "Man Zonder Hoofd", 1993

Figuur 4: Joel-Peter Witkin: geënceneerde foto's? ...

a. "Helena" — (*Goudvissen in mixer*), 2003, Trapholt Art Museum, Kolding, Danmark

b. *Icecube*

Figuur 5: Marco Evaristti: installaties? ...

- Dus het *kan* kunst zijn
- Maar is het procédé ook artistiek?
 - Hoe moeten we het beleven?

3 Artistiek?

Hoe moeten we deze werken beleven?

- Werk van Santiago Sierra (figs. 9-11) maakt dit duidelijk
 - de waarneming van het werk zelf biedt meer dan een afbeelding of beschrijving ervan
- De reële waarneming heeft echt meerwaarde
 - ... en maakt daarmee duidelijk dát dit een kunstvorm is, én wat de aard daarvan is

Figuur 6: Joanneke Meester: “Huidpistooltje”, 2004: sculptuur? ...

Figuur 7: Orlan: “De Re-incarnatie van Sint-Orlan”, 1990: performance? sculptuur?

4 Conclusie

Implicatie Kunst

1. *Kan* autonome kunst zijn
 - Een artistieke houding aannemen *lijkt* hier problematisch
 - * omdat dit onethisch lijkt te zijn (vgl. auto-ongeluk)
 - Maar wat er gebeurt is niet echt immoreel:
 - * *we zijn echt betrokken (of zelfs medeplichtig)*
 - * ... zonder dat we echt iets fouts doen
2. Het procédé is: gebruik materiaal dat voorheen om morele redenen niet voor kunst beschikbaar werd geacht
3. En zo werkt de *beleving*
 - Ze maakt onze morele intuïties voelbaar!
 - * door onze medeplichtigheid: de werken impliceren ons in het immorele
 - Het gaat dus echt om esthetische beleving
 - * niet alleen om gedachten (over de moraal)

Figuur 8: Guillermo Vargas Jiménez: “Exposición No. 1”, Galeria Codice, Managua, Nicaragua, 2007

Figuur 9: Santiago Sierra: “Group of Persons Facing the Wall and Person Facing Into a Corner”, 2002

Figuur 10: Santiago Sierra: “21 anthropomorphic modules”, 2005

Figuur 11: Santiago Sierra: “245 Cubic Metres”, 2006